

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 23/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om säkerhetsskydd i statsrådet

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Förvaltningsutskottet begärde den 4 oktober 2013 ett nytt utlåtande av grundlagsutskottet om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om säkerhetsskydd i statsrådet (RP 7/2013 rd).

- justitiekanslern i statsrådet Jaakko Jonkka, Justitiekanslersämbetet
- professor Mikael Hidén.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av
— professor (emeritus) Teuvo Pohjolainen
— professor Veli-Pekka Viljanen.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- upphandlingschef Heikki Hovi, statsrådets kansli

Övrigt

Grundlagsutskottet har tidigare lämnat utlåtande GrUU 10/2013 rd i ärendet.

BEGÄRAN OM UTLÅTANDE

Förvaltningsutskottet ber i ett brev grundlagsutskottet yttra sig om huruvida andra personer utöver säkerhetskontrollörer i tjänsteförhållan-

de kan beviljas befogenheter att bruka maktmedel enligt 15 § i lagförslaget eller andra befogenheter att bruka maktmedel.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Förvaltningsutskottets begäran om yttrande handlar om huruvida befogenheter att använda maktmedel enligt 15 § i lagförslaget kan ges andra personer utöver säkerhetskontrollörer som är anställda i tjänsteförhållande. Enligt det föreslagna 4 mom. får endast säkerhetskontrollörer som är anställda i tjänsteförhållande använda maktmedel.

För att utföra kroppsvisitation, kroppsvisitera en gripen, frånta en person en förbjuden artikel, vägra en person tillträde till ett skyddsområde eller ett tillfälligt skyddsområde, avlägsna en person från ett sådant område eller för att gripa någon får säkerhetskontrollörerna enligt lagförslaget i sitt uppdrag vid behov använda maktmedel som med hänsyn till personens uppträdande och andra omständigheter kan anses försvarba-

ra. Försvarbarheten ska bedömas med hänsyn till hur hotfull situationen är, hur farligt motståndet är samt andra omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

Grundlagsutskottet har ett flertal gånger bedömt bestämmelser om befogenheter och bruk av maktmedel för väktare och ordningsvakter inom den privata säkerhetsbranschen (se t.ex. GrUU 22/2014 rd, GrUU 13/2010 rd, GrUU 10/2006 rd, GrUU 20/2002 rd och GrUU 28/2001 rd). Utskottet har i sin vedertagna praxis ansett att väktares och ordningsvaktars uppgifter som anknyter till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet är offentliga förvaltningsuppgifter enligt 124 § i grundlagen. Grundlagens 124 § förbjuder att uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt anförtros andra än myndigheter. Som betydande utövning av offentlig makt ska anses t.ex. på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter (se t.ex. GrUU 20/2002 rd, s. 3 och RP 1/1998 rd, s 180).

Vid sin bedömning av lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen har utskottet lagt avgörande vikt vid att väktare och ordningsvakter i huvudsak ska ha samma befogenheter som vilken privatperson som helst. Vid granskningen av vissa mer omfattande befogenheter har utskottet fäst uppmärksamhet vid att befogenheterna i hel-

hetsbedömningen inte får bli särskilt väsentliga sätt att använda maktmedel, utan de ska vara så nära privatpersoners rättigheter som möjligt. I den konstitutionella bedömningen har det således varit avgörande hurdana befogenheter väktarna och ordningsvakterna har (GrUU 22/2014 rd, s. 2, GrUU 20/2002 rd, s. 4—5 och GrUU 28/2001 rd, s. 5—6).

Den föreslagna bestämmelsen om befogenheter för säkerhetskontrollörer att bruka maktmedel har i sak nästan samma innehåll som bestämmelserna om bruk av maktmedel i lagen om privata säkerhetstjänster samt lagen om ordningsvakter, vilka utarbetades med grundlagsutskottets medverkan, och det lagförslag som bedömdes i utskottets föregående utlåtande (GrUU 22/2014 rd). Därför är det inte konstitutionellt problematiskt att tilldela andra än säkerhetskontrollörer som är anställda i tjänsteförhållande befogenheter att bruka maktmedel enligt lagförslaget 15 §.

Ställningstagande

Grundlagsutskottet anser

att det inte inverkar på lagstiftningsordningen att andra än säkerhetskontrollörer som är anställda i tjänsteförhållande tilldelas befogenheter att bruka maktmedel enligt lagförslaget 15 §.

Helsingfors den 23 september 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Johannes Koskinen /sd
vordf. Anu Urpalainen /saml
medl. Sauli Ahvenjärvi /kd
Tuija Brax /gröna
Ilkka Kantola /sd
Pia Kauma /saml (delvis)
Kimmo Kivelä /saf

Elina Lepomäki /saml
Markus Lohi /cent
Elisabeth Naucclér /sv
Tom Packalén /saf
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Harry Wallin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.